

BATIKANO PEKIN

EGOERA MINGARRIA

Txina'ko ikuskizun-aldatzeak, Pekin'eko erlejiño-egoera, gai mingarria da Batikano'rentzat.

Banbu-errezelaren * osteko gaien argibide siñisgarriak, Txina'n naikoa urtetan zear erlejiño eratu ta agirikorik ez dagola diñoce.

Baiña erritarren biotzetan, azal-azpian, oraindiño fede katolikuak iraun eta jarraitzen dau. Abade praille ta Eleizearen urritasuna izan arren, gure erlejiñoa alikatu ta jago ten da.

Argi ta zeatz, zer esan gura dau Batikano'rentzat legezko iraupibdeak? Oraingo z pastoralgintza itxarotea ta igerbidea * dala.

* *

ARTU-EMONAK

Erroma'ko aurkiaren eta Txina'ren arteko artu-emonak, gizaldi askoz aurretik datoz.

Diplomatiku-artuemonen austea 1951'garren urteko irailaren egun larrietan izan zan. Orduan jaurti eben Txina'tik Andoni Riberi Gotzain-burua, Aulki Donearen diplomatiku Ordezkarria, ainbat denporan giltzapean euki eta gero.

Zelakoak izango ete ziran ausitako artu-emon areek? Ori ulertzeko bear-bearrezkoa da Txina'ko Eleizeaen kondairea agertzea.

s: x *

KONDAIRA

Txinak ba-eukan kristiñaukaz zer-ikusia. Nestorio'ren jarraitzaille ziran kristiñauak eldu ziran ara, Tang dinastialdian eta Siam'en erritartu ziran 635'garren urtean.

Jazokizun ori gomutatzeko, atxurdiñezko oroitarrria jarri eben. Ba-dira ori sinisterazten daben beste gai batzuk be.

Geroago, makalaldia izan eban fedea eta Tang erregetxearen azkenerantz ezereztu zan.

* * *

BIGARREN ALDIA

Eleiza katolikuaren benetako kondairea, 1924 urtean asten da, Italia'ko Frantzisko'tarrak ara eldu ziranean. Montekorbino'ren aginduz joan ziran.

Laster egin eben mixio-lur eder bat Pekin-aldeko zaballean eta kristautasunean Mongol eta Tartan arduradun zirala.

Mixiolari Frantzisko'tarrak Kublai Khan'en erregetxean, Aita Santuaren ordezkarri lez egoten ziran eta arek eskatu eutson Erroma'ri eun mixiolari geiago bialtzeko.

Montekorbino Pekin'go lenengo gotzain-buru egin eben 1307 urtean eta bera il zanean 30.000 katoliku egozan an. Ondorengo 40 urteetan katolikuak 200.000'ra eldu ziran.

Gero Txina'tar Ming'ek Mongol eta Yuan'en ondoren eta onen jauskeraz eleiza katolikua aicnatu * ta ezereztu egin zan.

* * *

IRUGARREN ALDIA

Amaseigarren mendecaren * azken-inguruan, Matteo Ricci ta onen lagunak, josulagun Italiarrak eldu ziran Txina'ra.

Laterri onetako mixio-ibilketak Ricci'k eta aren jaupariak * egindako lanen ondorenak dira.

Euren mixiolari-endar eta bultza Txina'ko kulturea ta Konfuzio'ren etika-arauak kristautasunagaz egokitzea * izan zan. Orregaitik onartuak izan ziran.

* * *

IDAZKI MINGARRIA

Aita Santuak, jokera ori zala-ta, EX QUO SINGULARI idazkia bialdu eban. Idazki orretan Jesuiten ondoren joandako Franzisko'tarren eta Domingo'tarren indarrez, jokera ori gaiztetsi egin zan *.

Josulagunen eldekoak erri-izkuntzaz liturjia egiteko ta antxiñako gurasoak goratu ta gogoratzea nai eben. Baiña gauza bi oneik ez ebezan onartu beste anaidi biak.

Eztabaida onen ondorenak kristiñauen jazarpene * ekarri eben.

Augaitik, 1773 urtean Txina'ko kristiñaukuntzari atek itxi eutsoczan barriro. 190 urteko lana eginda gero, 472 josulagun mixiolari zirala.

* * *

LAUGARREN ALDIA

Emeretzigarren gizaldian kristaukuntza barriro agertu zan Txina'n, lo-bear (opio)-gudaren ostean.

Laterri zabal eta aundi au, atzerritarren ikurrinpean ebillan eta mixiolarien eskubideak Sartaldeko eta batez be Prantziko gudarien indarrez zainduta egozan.

Sartaldeko agintarien elburuak * eta asmoak «Meloitxina» erdibitzeko bideak dira eta irri-izeka lotsagarria Txina'ren jabetasunaren eta osotasunaren aurka.

Pio XI'aren aldian, izan ziran gorabera barriak, baiña onek ostopoak azpiratu eta * Zelso Konstatini izendatu eban Ordezkarri. Sun-Yat-sen lendakariak ondo artu eban Konstantini. Pio XI'ak sei gotzain Txina'tar igurtzi zituan.

LETONA'k

<i>Errezel</i>	= cortina
<i>Eratu</i>	= organizar
<i>Igerbide</i>	= conjetura
<i>Mende-gizuldi</i>	= siglo
<i>Jaupari</i>	= sacerdote
<i>Adiñondu</i>	= adaptarse
<i>Gaiztetsi</i>	= condenar
<i>Jasarpene</i>	= persecución
<i>Jaurtikia</i>	= expulsión
<i>Elburu, asmo</i>	= propósito
<i>Irri, iseka</i>	= burla
<i>Babespe</i>	= protección
<i>Ostopo</i>	= impedimento